СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 154. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 6. липня, 1925. VOL. XXXIII. No. 154. Jersey City, N. J. Monday, July 6. 1925. THREE CENTS

Домагання майнерів твердого угля.

СКРЕНТОН, ПА., 2. липня. — Тутешня три-дистриктова конвенція антрацитових майнерів заявилась за обновою умови з власниками копалень по 31. серпня с. р., коли кінчиться теперішня умова, але на інших основах.

Конвенція хоче нової умови на дальших два роки. Далі хоче 10-процентової підвишки зарібкової платні тонових робітників і по $1 денно для денних робітників. Хоче також стягання вкладок до юнії від усіх майнерів („чек оф"), свіжого воздуха і скоршої полагоди жалоб.

Коли конвенція вже сі домагання прийме, вона предложить їх до приняття комітетови власників копалень, який збирається на наради на другий тиждень в Етлентик Сіті, Н. Дж. Як кажуть, сей комітет відкине домагання майнерів.

КУЛИДЖ І МАЙНЕРИ.

СВОМПСКАТ, МЕСС., 2. липня. — Президент Кулидж доручив міністрови праці Дейвисови, щоб його постійно інформував про становище в углевому промислі, аби він міг впору зарадити, колиб грозила небезпека майнерського страйку.

ЗА ЗМЕНЬШЕННЄ ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. липня. — Демократичний сенатор з Ню Мексико, Джовнс, котрий є членом фінансової комісії сенату, заявив, що на слідуючій сесії Конгресу буде побиватись за зменьшенням податків на суму $500,000,000 річно.

Він каже, що се дасться осягнути, коли почислиться надвишку в буджеті і $200,000,000, які тепер Англія сплачує річно на рахунок свого военного довгу.

СТАН ЗДОРОВЛЯ БАТЬКА ПРЕЗИДЕНТА.

ПЛІМОТ, Вермант, 2. липня. — Стан здоровля батька президента, Джана Кулиджа, трохи поправився. Він нині встав з постелі і приняв легку страву на снідання.

ФОРД СПІЗНИВСЯ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. липня. — Генрі Форд вислав сюди курером своє зголошенне на закупно 200 военних кораблів від правительства. Він хоче купити їх на розбірку і вжити на матеріял. Та се зголошенне спізнене і корабельна рада його не прийме.

КАЙО МОЖЕ ПРИДЕ СЮДИ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. липня. — З Парижа повідомляють, що головою фінансової комінії, яку має прислати сюди Франція для обговорення справи военного довгу, буде імовірно міністер скарбу Йосиф Кайо.

ПО ЗЕМЛЕТРЯСЕННЮ.

САНТА БАРБАРА, Калифорнія, 2. липня. — Інжініри думають про відбудову міста по землетрусі в еспанському стилю.

Ґеольоґи запевнюють, що в городі Санта Барбара вже не буде землетрусу нових 100 літ.

ЗАМКНУЛИ ПАНСЬКИЙ КЛЮБ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 1. липня. — Федеральні прогібіційні аґенти напали сьогодня на виставний клюб при 50 Іст 50-тій улиці, який займав 5 поверхів і гостив „клюбовців" добірними напитками.

Аґенти забрали напитки; арештували власників, Італіянців, і замкнули клюб.

САМОВБИЙСТВО.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 1. липня. — В домі при 12 Вест 113-ій улиці отруївся ґазом 21-літний Джек Ґрінвалд.

Перед смертю він читав твори німецького філософа Ніцше і на одній книжці написав: „Світ се великий фейк. Якщо ти чоловік з більшим умом, а не маєш гроший, то відбери собі життє, бо інакше другі тебе його позбавлять".

ЦУКРОВИЙ ПРОМИСЛ НА ОСТРОВІ КУБІ.

ГАВАНА, столиця Куби, 2. липня. — Плянтатори цукрової тростини випродукували сього року понад 5,000,000 тон цукру, за який одержали понад 123 міліони долярів.

Найбільший збут для сього продукту в Злуч. Державах.

ҐАЗОЛІНА.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 2. липня. — В маю сього року випродуковано 900,000,000 ґальонів ґазоліни.

СТОРОЖ ЗЛОЖИВ $23,000.

ҐЕРРІТАВН, Н. Й., 2. липня. — Тут помер зелізничий сторож Байор О'Лафлин, котрий усе життє жив дуже бідно і мешкав у будці із воза. Він оставив своїй дочці $23,000, які назкладав в банку за свого життя.

16-МІСЯЧНА УБИЙНИЦЯ.

В Шікаго 16-місячна дівчина вистрілом з револьвера положила трупом свою маму, паню Цецилію Рос. Щоби заспокоїти плач дівчини, мати дала їй в руки набитий револьвер. Дитина [illegible]

Українські Громадяни!

Чи Ваша громада не повинна причинитися своєю жертвою до ратовання українського народу від голодової смерти?

Чи хвиля страшної руїни на українських землях не зеднає нас знову в одну могучу сімю і чи ми, українська заморська іміграція, не відповімо гідно на ляцький терор і насильство?

Кличемо ще раз:

ДО ПРАЦІ! СПІШІТЬ НА НАРОДНІ ВІЧА ТА СВОЄЮ ЖЕРТВОЮ ПОМОЖІТЬ КРАЄВИ!

По інформації пишіть до:

ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

„РОЗВЯЗКА КРЕСОВОЇ ПРОБЛЄМИ."

Львівський тижневик „Реформа" статейці „Як Варшава розвязує проблему кресів" подає з віродостойного джерела цікавий факт, який досадно ілюструє урядові підходи в „кресових" справах. А саме: Перед кількома тижнями явився у Львові високий міністерський урядовець п. М. В., делеґат „секції справ кресових" при політичнім комітеті Ради міністрів. Цей делеґат одержав доручення навязати пертрактації з відомим зі своїх угодових переконань (як делікатно сказано!) письменником п. Я. Міністерський достойник без помочі поліції добився до Я., але до иншого, не до „відомого зі своїх угодових переконань", тільки до другого відомого зі своїх опозиційних настроїв журналіста того самого прізвища. Здивованому п. Я. (ч. II.) запропонував достойник написати брошуру в українській мові з угодовою тенденцією, яку міністерство внутр. справ видасть власним коштом. Тимчасом на рахунок гонорара вручено здивованому журналістови 4.000 зол. По кількох тижнях Варшава заурґувала Я. (ч. І.), домагаючися посилки манускрипту. Угодовий Я. відповів, що про ніщо не знає, а що до присланого йому поквітування на відбір грошей зазначив, що воно не походить з його руки. В „меншостевій" секції все заметушилося. Відборець грошей десь зник, а цілу справу після цеї компромітації затушовано. Видно, угодовий Я. рішучо не має щастя!

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМЯТНИКА НА МОГИЛІ БЛ. П. ОЛЬГИ БЕССАРАБОВОЇ.

В неділю, першого дня Зелених Свят, відбулося на Янівському цвинтарі врочисте посвячення нагробного памятника бл. п. О. Бессаробової при кількатисячному здвизі народу. Викований в гарному ґраніті памятник робить незвичайно естетичне враження своєю простотою а рівночасно монументальністю. На чорному ґраніті приміщений хрест із бронзу, стилізований в українських народних мотивах. Памятник вдалося здвигнути так скоро завдяки спільним зусиллям родини покійниці та українського жіноцтва. За співпрацю та поміч у тому ділі належиться українському патріотичному жіноцтву щире признання.

ЧИМ ЗАЙМАЄТЬСЯ ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ.

В селі Барилові є поліційна станиця під командою якогось М. Бачинського. Не маючи змоги зловити чи вислідити відомого бандита Доманьского, п. командант взявся за лекшу роботу, бо за денунціяцію місцевого гр. кат. пароха о. Нагурського Івана. Безнастанно писав він доноси на нього до прокуратури, за те, що він у своїх проповідях підбурює населенне проти Польщі і проти рим.-кат. костела. Проти українського пароха вела прокуратура безнастанно доходження, в часі яких виявилося, що пан командант уживав провокації та намови Марії Людвичинської. Він її слав до церкви, буцімто слухати проповідей а потім казав їй підписувати готові протоколи. Парох, маючи на цю обставину аж трьох свідків, подав її до відома влади. В міжчасі дівчина виїхала до Канади а слідство проти пароха припинено, але доручено йому доказати закиди пороблені комантантом. Не зважаючи на зізнання трьох свідків, що потвердили закиди присягою, суд приняв це тільки за посередній доказ. Парох подав адресу Людвичинської в Канаді, але суд не використав її та засудив українського пароха на 5 днів тюрми або на грошеву кару в сумі 100 зол.

„ВИЩА ПОЛІТИКА".

Минулими роками самбірські Українці святкували память своїх предків разом із тамошніми москвофілами чи тзв. „русскими." Могили героїв удержує тамошнє українське жіноцтво. Цього року в часі обходів на Зелені Свята „русскі" патріоти зовсім не явилися на могилах через якусь вищу політику. Видно, що вони виреклися й своїх найближчих предків, батьків, дідів і свояків. Мабуть не по дорозі їм з Українцями навіть на цвинтар, де всіх рівняє вічний спокій та смерть.

ПЯТНУЮТЬ БУЙВОЛІВ.

Др. Гаргрíверс і п. Крісті, яким доручено перевезти буйволів з національного парку в Вейнрайт (Канада) на північ, постановили назначити молодих буйволів пятнами (брендами). Се діється на те, щоби в сей спосіб можна було докладно відріжнити буйволів з парку від других степових буйволів, з якими вони перемішаються. Пятнованне не припинить перевозу буйволів в північні околиці.

ЗАСУД СВЯЩЕНИКА ЗА ПЛЄБІСЦИТОВУ РОБОТУ

О. Костя Весну, пароха з Драґанівки, засудило тернопільське староство присудом з дня 30. III. 1925 р. ч. 15038/6 — за переступства з § 11. і 12. розпорядку з дня 20. IV. 1854. В. З. Д. ч. 96. поповнений будцім то неприличним в уряді і обидливим поведенням супроти начальника громади Баліка на кару 50 зол. або 5 днів арешту. Проти цього присуду внесено відклик. Ціла провина о. Костя Весни в дійсности потягала на тім, що кількакратно в часі плєбісцитової акції жадав від начальника громади в Драґанівці Баліка леґалізування підписів родичів шкільних дітей, одначе він не хотів підписів удостовірювати і змушений був це вчинити щойно на кількакратне зажалення в старостві.

ВІД ГОЛОВИ РИБА...

Ледви притихли диверзійні напади на спокійних осадників і двори, а вже окраїни мають нову сензацію. В Сарнах, на Поліссі, викрито величезні надужиття, яких жертвою впала державна скарбниця. Гуртівня горівок „Браці Вензовскіх" не платила від початку свойого істнування акцизи. Абстрагуючи від культурної місії, яку сповняє горівчаний склад на „кресах", акцизу треба було платити. Скарбова палата в Берестю наважилася вкінци справу сяк-так вияснити. Один з урядників сарненського староства, що переводив слідство, не дав себе перекупити кількома тисячами долярів і... сам пішов до кріміналу. Очивидно не за те, що не дав себе перекупити, але ймовірно за те, що передтим був менше твердого серця і давав себе переконувати доляровими банкнотами. Ціла справа набрала великого розголосу, бо страти держави йдуть на міліони. „Доходзеня в току."

ТРАҐІЧНИЙ ВИПАДОК НА ФАРМІ.

На фармі у п. Ерексона недалеко Гайленд парку коло Ветаскївін (Канада) був бугай, який визначався незвичайною ласкавостю. Дочка фармера, 6-літна дівчина, водила його на мотузку на пасовиско. Недавно якось дівчинка вивела бугая на поле і обвязала кругом себе мотузок. Бугай чогось настрашився, пустився бігом через поля і поволік привязану до себе дівчинку та заволік її на смерть.

Голод по селах на Україні.

ХАРКІВ, Україна, 2. липня. — Союзна советська влада в Москві дозволила українському радянському правительству закупити негайно 5,000,000 пудів (пуд має 36 фунтів) збіжа для голодуючого селянського населення на Україні.

ПОВІНЬ В ГАЛИЧИНІ І НА ШЛЕСКУ ПОЗБАВИЛА ДАХУ 300,000 НАСЕЛЕННЯ.

ВАРШАВА, 2. липня. — Звідомлення з Галичини і з Тешина (Тешин, місто в чеському Шлеску, якого частину прилучили аліянти до Польщі) подають, що теперішня повінь навіть більша від памятної великої повені наслідком виливу Висли з 1903 року.

Досі відомо, що 300,000 населення осталось без даху.

На поміч жертвам повені потрібно $2,000,000.

ЧИ НЕ ЗНАК ПЕРЕДВОЄННИЙ?

ЛОНДОН, 2. липня. — Сюди приїхав відомий американський політик, приятель покійного Вилсона, полковник Едвард М. Гавс.

Він був у гостях в тутешнього американського амбасадора Еленсона Б. Говтона. На принятю було також кількох аліянтських амбасадорів.

В тутешніх дипльоматичних кругах говорять, що Гавс зачинає їздити по Европі яко приватний приглядач президента Кулиджа, як се він вже раз їздив підчас світової війни яко муж довіря Вилсона.

РАКОВСЬКИЙ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО ЛОНДОНУ.

ЛОНДОН, 2. липня. — З Москви сповіщають, що советська влада наново присилає сюди яко свого представника Кріста Раковського. Се, як запевнюють, вказує, що советська влада хоче примиритися з Англією, бо Раковський сторонник Троцького і прихильник умірковaної політики дома й заграницею.

МИКОЛА МИКОЛАЄВИЧ РУХАЄТЬСЯ.

ПАРИЖ, 2. липня. — Тутешня преса передає сензаційну вістку, що кандидат на російського царя Микола Миколаєвич Романов приготовляє військову виправу на Москву для повалення большевицької влади.

Як кажуть, йому обіцяла поміч Анґлія, Франція і Німеччина.

НІМЕЦЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ ХОТЯТЬ ВАЛИТИ ПЛЯН „ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ".

БЕРЛІН, 2. липня. — Правиця німецьких націоналістів під проводом ґрафа Вестарпа виступає проти пляну „забезпечення" француцько-німецької границі.

Ся опозиція виявилася в комісії закордонних справ німецького парляменту, де праві націоналісти явно заявились за поваленнем пляну.

Поваленне сього пляну було-б невдачею німецького міністра закордонних справ Штреземана і тому він заповів, що колиб комісія дійсно його повалила, так він віднесеться до повної палати, щоб заявилась у сій справі і вважати-ме поваленне пляну заявою недовіря та уступить зі свого становища. Колиб уступив Штреземан, так, кажуть, уступить також і канцлер Лютер, а з ним і увесь його кабінет.

Одначе праві націоналісти не мають великого вигляду на успіх, бо проти них всі ліві партії, а також і президент Гінденбурґ осудив їх політику, заявляючись за пляном Штреземана.

З уваги на те слід сподіватись, що Штреземан таки вкінці побідить.

РОСІЯ І КИТАЙ.

МОСКВА, 2. липня. — Російський комісар закордонних справ Григорій Чічерін заявив, що советська влада симпатизує з Китайцями у їх змаганню до повного освободження з чужинецької верховлади на їх землі, але проте вона не мішається до китайських внутрішних справ і тому докори з того приводу закордоном не мають жадної слушної підстави.

ЗА МИРОМ В МАРОКУ.

ПАРИЖ, 2. липня. — З француського міністерства закордонних справ сповіщують, що француцько-еспанська комісія, яка радить в Мадриді, виготовила плян мира з войовничим племенем Ріфів у північному Мароку.

Франція й Еспанія хотять предложити сей плян Абд-ель-Крімови, провідникови Ріфів.

ВНУЧКА ЦІСАРЯ ФРАНЦА ЙОСИФА ВІДДАЄТЬСЯ ЗА СОЦІЯЛІСТА.

ВІДЕНЬ, 2. липня. — Одинока дочка покійного австрійського престолонаслідника Рудольфа, а внучка Франца Йосифа, княгиня Елисавета заручилась з австрійським соціялістичним послом Айзнеком і небаром має з ним повінчатись.

Перед війною вона була віддалась за князя Віндішгреца, але з ним розвелась і тепер віддається вдруге.

ВІН СПАВ — А ЙОГО УВАЖАЛИ ЗА ВБИТОГО.

Пасажири поїзду, який приходить рано з Веґревіль до Едмонтону, донесли дня 5. червня с. р. едмонтонській поліції, що вони по дорозі на схід від стації Гілярд бачили з вікон зелізниці трупа, що лежав недалеко зелізничої дороги. Едмонтонська поліція сейчас віднеслася до поліції в Мондер з запитом, о скільки в тім правди. Доходження поліції з Мондер, переведені на місци, виказали, що в хвили переїзду зелізниці коло Гілярд дійсно лежав мущина — але не труп. Один з прогадяи, що йшов попри зелізницю в трохи [illegible] стані, ляг відпочати і — заснув.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕЗАВИСИМІСТЬ

В сю суботу, 4-го с. м., минуло 149 літ від дня, коли в Филаделфії підписали представники 13 американських кольоній заяву независимости від Англії і проголосили свої кольонії окремою державою під назвою Злучені Держави Америки.

В сій заяві независимости вказано наперед на право народу розірвати політичні звязки з другим народом. Далі сказано, що всі люди рівні і всі мають неоспориме право до життя, свободи і змагань до щастя. Для сього, кажеться у заяві, люди установлюють свої влади, які мають одержувати свою власть з рук виборців, але коли така влада станеться шкідною для нього, так він має право її змінити або скинути, а натомісць установити нову владу.

Відтак у заяві вказується на надужиття англійського королівського уряду, а вкінці підписані заявляють в імени народу 13 кольоній, що сі кольонії се вже вільні і независимі держави; що вони відкликують вірність британському королеви і цілком розвязують всяку сполуку з державою Великої Британії, та що для сеї мети прирікають віддати своє життє, майно і честь.

* * *

Маленькі були тоді молоді Злучені Держави, коли порівнати сі з 1776 року над Атлянтійським океаном з 3,000,000 населення, і на сі з 1925 року від океану Атлянтійського до Тихого із 115,000,000 населення.

Невеликий час 150 літ, а яка велика зміна!

Скільки нової території; оскільки побільшилось населеннє; а ще оскільки розвинувся, поступив наперед нарід і край і скільки сей край збогатів? Духова культура народу виросла, а матеріяльна переросла усеї світ.

Мило кождому Американцеви глянути позад себе, в історію. Він має рацію бути гордий із своїх батьків і свого народу, своєї вітчини і її прапора.

Але Американець не тільки глядить позад до історії ,у се, що пройшло і минулося серед тяжких переходів і серед слави, — але ще радше він глядить наперед, у будучину, у те, що перед ним, перед його очами, що ще він має створити працею свого ума і рук та передати дітям, аби проодвжували працю батьків і все безупинно ішли вперед і вперед.

Вперед — се клич Американця, під яким виросла могутність Злучених Держав.

Нині Злучені Держави се найбільша біла нація на земській кулі і найбогатша та наймогучійша держава на світі.

Помогла в сьому дуже богато независимість, яку батьки американської нації підписали і проголосили тому 149 літ. Независимість дала змогу створити дійсну модерну націю, її держави, її установи, її промисл, її силу, її єдність, та запевнити велику і славну будучність.

І кождий Американець знає, що з праці нації виросте ще могучійша, богата і славнійша держава.

При сій нагоді американські Українці повинні призадуматись також і над долею своєї нації в Европі. І їй тому 7 літ засвітала була зоря независимости. И Україна була независимою державою, та хвилево вона впала під ударами сильнійших, також хвилево, ворожих сусідів. Сей хвилевий упадок української независимости може ще якийсь час протривати, але скоротити його або продовжити залежить від українського народу. Американський нарід по проголошенню независимости не сів спокійно, а провадив тяжку війну кілька літ і тому її виборов і закріпив.

Таксамо мусить робити український нарід. Не ждати ні хвилинки. Збирати всі сили, які є творчими для відбудови держави; організувати їх і заставлювати до праці і до боротьби, а вислідом того буде се, що було вислідом боротьби американської нації по підписанню заяви независимости.

ЦАР-ГОЛОД

Цар-голод зі всіми своїми страхіттями впав на українське село.

Благальні очі голодних дітий, жінок, старців та калік з недавньої визвольної боротьби за українську державу звернені до нас і просять помочі.

Українські Громади! Невжеж ми так збайдужніли, що спокійно глядіти-мемо на повільну смерть нашого народу з руки ляцького ката?

Ні! Так не сміє бути! Збираймось на віча, зеднаймось та напружімо всі свої сили і даймо поміч загибаючому українському селу!

Коли потрібно бесідника або якинебудь інформацій, пишіть на адресу:
OBYEDNNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

СЕЛО НА УКРАЇНІ ВОРУШИТЬСЯ

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

В осени минулого року відбулися на радянській Україні, як взагалі по цілім радянським союзі, **вибори до сільських рад** („сільрад"). Вибори були переведені місцевими органами большевицької влади на старий лад. До голосовання були притягнені „свої" люди, все, що непевне, було позбавлене голосу. Загал селян або не знав про вибори або віднісся до них байдуже, знаючи з досвіду, що їх вислід рішений наперед. У голосованню брало участь пересічно всього 10—20% виборців. Склад нововибраних сільрад мало що змінився.

Цим разом большевицькі посіпаки по селах не діждалися від начальства подяки за такі вибори. Большевицьким проводирам, які між тим кинули клич „лицем до села", ходило власне про те, щоб до виборів притягнути як найширші селянські маси. Їм треба було звязати міцніше сільради з селом, щоб при їх помочи мати більший вплив на селянство.

Наслідком цього у великій кількости місцевостей на Україні, де були більші виборчі надужиття, „осінні вибори були скасовані. На їх місце відбулися на весну цього року **нові перевибори**. Тепер був даний згори наказ притягати до голосовання як найбільше виборців і дати їм деяку свободу вибору.

Вислід цих перевиборів був дуже цікавий. Взяло в них участь 50—60%, подекуди навіть 70—80% виборців. Вислід голосовання був цілком інакший, як при перших виборах. Перше всього показався великий зріст впливу середньо-заможних селян („середняків") і по части багачів („куркулів"). З другого боку зменшилася кількість вибраних комуністів і тих елементів, які використовували дотепер по селах большевики для своїх цілей. Ось, для прикладу, вислід голосовання при перевиборах у київській губернії: Перевибори відбувалися в 434 селах і взяло в них участь 316 тисяч голосуючих, між ними 107 тисяч жінок. Вибрано разом 12 тисяч членів сільрад, у тім числі 1740 жінок. Між вибраними було 242 комуністів, 119 кандидатів до комуністичної партії, 257 комсомольців (членів „комуністичного союза молодіжи"), решта безпартійні. Середняків було вибрано 4633, кооператорів 6.000. Як бачимо, всіх, що мають яке-небудь відношення до комуністичної партії, набереться між вибраними ледве 5%. Таке відношення було і по инших губерніях.

Вислід перевиборів викликав в большевицькім таборі очевидне збентеження. Радянська преса, що правда, тріюмфує з тої причини, що нарешті вдалося вивести селянську масу з її дотеперішної байдужности. В передових статтях пишеться багато про велике значіння селянської активности для дальшого радянського будівництва. Але одночасно в тих самих радянських газетах слідне, особливо в дописах з провінції, виразне занепокоєння тим, що ця **селянська активність** звернулася відразу **проти большевицьких верховодів** і вимела їх зі складу нових сільрад. Дописувачі кричать в один голос, що в нових сільрадах нема „партійних" робітників, а їх місце заняли середняки з дрібнобуржуазними нахилами. На перших засіданнях сільрад ці елементи стали відразу підносити голову.

„В процесі виборів, — пише, наприклад, дописувач харківських „Вістей" (29.4.) з Уманщини, — виявилась велика активність середняків; але комнезам був кволий завдяки нерозумінню сьогоднішних завдань". Він розповідає далі, що при голосованню виборці відмовлялися голосувати списками [...] кожного члена сільради окремо картками. В результаті на 217 членів сільрад в уманськім районі було вибрано 2 комуністів і 4 комсомольців.

„Здавалося, — нарікає другий дописувач „Вістей" (6. 5.) з села Сарів, гадяцького району на Полтавщині, — що перевибори дадуть добрі наслідки, але вийшло навпаки... В складі нової сільради більшість середняків. Немає ніодного партійця, ніодного комсомольця. Увесь актив складається з голови сільради і КНС, які проти більшости нічого вдіяти не можуть".

У звідомленні з округового з'їзду сільрад Червоноградщини читаємо у „Вістях" з 9. 5.: „Характерно відмінити, що активність на з'їзді виявили не радянські робітники і не партійні, а позапартійна частина з'їзду, робітники землі, села, від плуга..."

Далі газетні дописувачі зазначують опозиційний тон промов, з якими виступають на засіданнях нових рад селянські бесідники. Типова промова селянського делегата на округовім з'їзді рад Бердичівщини, подана у „Вістях" з 26. 4.: „Усі наші вимоги, — говорив він, — пахнуть грішми та ще й великими. А дати нам — ніхто не дасть! Значить, треба покладатись на власні сили. Тому помалесеньку і полегесеньку берімось самі. Нам, робітникам і селянам, шляхом взаємної допомоги треба будувати своє господарство, щоб було більше фабрик та заводів, щоб крам був дешевий, щоб сільське господарство розвивалось, поліпшувалось. Треба поки що робити те, що можна нашими власними силами робити". — І з'їзд погодився, — закінчує дописувач: „А й правда, — нема на кого надіятися. Тільки на себе..."

Тільки даремне думає селянський промовець з Бердичівщини, що прийшов час українським селянам і робітникам взяти свої справи у свої руки, як взагалі безпідставно булоб думати, що допущення ширших селянських кол до весняних перевиборів означає якунебудь зміну в большевицькім режимі. У самих сільрадах ці важні справи, про які згадує селянський промовець, рішатися не будуть. Там він не буде мати нагоди запобігти тому, щоб з селян не здирали останнього зерна за податок, щоб збіжжа з голодних українських районів не вивозилося на північ і за кордон, і щоб ціни на потрібне селянам знаряддя не були високі. А до **вищих органів радянської влади** большевики постаралися просіяти кандидатів через таке густе сито, що **опозиції там буде дуже мало**. Чим вищий орган влади, тим менше попало в нього позапартійних і тим більша кількість вибраних комуністів. Тим менше між ними Українців і тим більше всяких „інородців".

Коли це районові і округові ради мають мішаний характер, то губерніяльні ради цілком у комуністичних руках. Ще цікавіший склад найвищого органу радянської влади — Всеукраїнського З'їзду Рад. На останнім з'їзді, що відбувся з початком травня, було 72,5% комуністів, 1,9% комсомольців і тільки 24, 3% безпартійних. По національности було на нім 56,4% Українців (очевидно, включно з усіми „казьонними" малоросами), решта були „русскі" та инші „інородці". Тих самих „середняків", що з такою активністю здобували собі більшість по сільрадах при перевиборах, на всеукраїнськім з'їзді було 4,1%. Зрештою, що при такому складі свого „парляменту" на Україні большевики можуть бути спокійні за селянську опозицію по сільрадах. Її голосу до Харкова не буде чути.

Одначе вислід весняних пе[...] инше, велике значіння. Тут большевики перший раз зважилися попустити трохи пута, якими сковане українське село, і дали маленький простір, на якому могла проявитися його воля. Цей простір українське село виповнило відразу своїм змістом і цей зміст показався **яскраво протирадянським**.

Це дуже ясний показчик тих сил, що ховаються у глибинах громадського життя на Україні, придавлені зверха большевицькою диктатурою. Чим дальше будуть іти уступки большевиків, тим більше будуть виступати ті сили наверх і заливати громадське життя. Поки місця теперішньої большевицької окупації не займе цілком влада працюючих мас українського народа.

М. Калинівський.

ВІДОЗВА ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

Шановні Громадяни. —

Загальна справа та моя біда наказують мені звернутись до Вас своїх рідних зі слідуючим проханням:

Політичні обставини примусили мене опустити терен рідної землі і прощатись на декий час зі своїм братнім народом, для якого я працював і буду працювати, поки вистарчить моїх сил.

Праця моя відома громадянству по всіх містах та селах західних земель України.

Маючи хист та не маючи фахової балетової освіти, щоб танкове мистецтво проводити науковим шляхом, хотів я ще в 1922 році виїхати закордон, аби удосконалити себе в своєму танковому фаху, щоб бути більш корисним для свого народу та на превелике моє нещастє, танцюючи на користь захоронки у Львові, на св. Миколая, 19 грудня, 1923, ушкодив собі ногу і через матеріяльні обставини та переслідування мене поліцією, не мав можливости остаточно виліковатись, а нарешті примушений був тікати перед польською поліцією до Чехії з ще хорою ногою.

Приїхавши до Чехії без жадних матеріяльних засобів я не міг ані одного дня присвятити на поліпшення свого здоровля і-ще мусів приступити до організації школи українського танку в Йозефівському таборі інтернованих військ Галицької Армії, маючи на меті після вичення танцюристів дати кілька виступів як у таборі так і в більших містах Чехії і тим шляхом сподівався здобути якийбудь гріш, щоб розпочати лікування ноги і приступити до здобуття потрібної мені фахової освіти.

І все вже було на дорозі до здійснення, та нещасте, що мене переслідує, не допустило до того. Я знову страшенно нарушив тусаму ногу і вже лежу від дня 19. XII. 1924 року до сього часу без жадних матеріяльних засобів.

Тому то звертаюсь до всіх громадян допомогти мені по силі можливости матеріяльно, щоб я міг здійснити свої мрії на користь рідного народу.

Всі гроші, які я одержу, вважати-му моїм довгом українському народови і при першій можливости обовязуюсь повернути його „Рідній Школі", яка нам виховує світових громадян, що з культурною зброєю підуть лавами проти наших ворогів.

З правдивою пошаною і надією, що ся моя відозва зустріне прихильне відношення громадянства.

Василь Авраменко.

Моя адреса:
D. Aleksandrovych
pro V. Avramenko.
ul. Branelova 12.
Praha — Vinohrady.

З українського життя в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Справоздання з концерту

Т. Шевченка, влаштованого Союзом Українських Народних Товариств м. Ню Йорку дня 15-го березня 1925 р.

ДОХІД:

202 тікети по $1.00	$202.00
206 тікетів по 75 центів	154.50
1 тікет по 50 центів	50
Тов. „Зоря", жертва	5.25
Яків Кулинич, жертва	2.00
Разом	$364.25

РОЗХІД:

Галя	$55.00
Галя для проб	15.00
Дириґент	15.00
Помічні сили в хорі	15.00
Сайни	10.00
Пяно	15.00
Програми	12.00
Ноти	4.64
Тікети	3.75
Акомпаніятор	10.00
Разом	$155.39
Дохід	$364.25
Розхід	155.39
Чистий прибуток	$208.86

Вислано до Праги на імя п. Сулятицького для видання літератури про Кубанщину двіста долярів ($200.00) чеками: ч. 022786 з дня 5-го червня і ч. 023578 з дня 30-го червня 1925 року. Пересилка гроший $7.00. Разом розхід $207.00.

Залишилось один доляр і вісімдесять шість центів ($1.86), які вложено до банку на книжочку комітету імени Г. Чуприни.

Іван Марусевич, скарб.
Ню Йорк, 30. червня 1925 р.

СТ. ПОЛ, МИНЕСОТА.

Допомога Голодуючому Селу.

Читаючи часопись Свободу, можна побачити, котрі місцевости відкликнулися на прозьбу голодуючого українського села та вислали йому допомогу.

В нашій місцевости Українців богато нема. Та хоч вони закинені далеко від других великих українських кольоній в Америці, вони живо цікавляться народними справами і спішать з допомогою на кожний заклик своїх братів і сестер зі старого краю.

Доказали вони се й тепер, зібравши серед себе сейчас 25 долярів та виславши їх на допомогу голодуючим. На сю складку зложилися: гр. Петро Качмар, член відділу 385. Українського Народного Союза, 15 долярів, Іван Коцюба 3 дол., Олекса Вонс і Степан Коцюба по 2 дол., Катерина Гоца, Петро Касіян зі Савт Ст. Пол, і Савіцький по 1 доляровi.

Запомогу розділено так, що на Рідну Школу признaчено 5 долярів, на інвалідів 5 долярів, а решту голодному селу.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

„Український День".

Комітет несення помочи рідному краєви подає до відома, що з Українського Дня зібрано $417.46. Більше й не можна було сподіватися через спеку на вулицях. Взявши се під увагу, треба признати, що наші дівчата і женщини добре зібрали, працювали тяжко й напеклись на сонци не мало. Помагав Комітетови теж католицький священник, о. Верховський, тата отсі мущини: Андрій Швець, Іван Затонський, Вас. Кучирявка, Мих. Рибак, Мих. Карась, Лука Самборський, Ник. Лотоцький, Кость Корніцький та Петро Шевчук.

На тусаму ціль жертвували на хрестинах у гр. Дениса Матвійова:

Андрій Швець, Антоній Палічевський, Михаїл Чагарин, Теодор Стек, Теодор Турецький, Ксеня Чагарин, Денис Матвіїв і Анна Швець по $1.00, Катерина Модь 50 ц. Разом $8.50. Збіркою займалися: Андрій Швець і Теодор Турецький.

Понизше подані всі ті, що збирали жертви голодним, та кілько хто вібрав:

Катерина Древняк	$11.05
Мальвіна Семченко	10.89
Марія Рибак	3.84
Марія Зелененька	6.36
Марія Чагарин	8.56
Анна Шаравара	3.69
Анна Підгородецька	4.90
Антонія Заходник	3.84
Кароліна Басан	3.34
Евгенія Городиська	3.45
Валерія Городиська	3.53
Анна Бойко	5.35
Анна Савечка	28.09
Філя Савечка	6.70
Анастазія Ремінник	4.16
Марія Вецал	6.82
Марія Познанська	6.12
Катерина Свірська	4.24
Антонія Карась	7.70
Гелен Богданович	6.66
Анна Басан	1.46
Пані Липська	3.88
Александра Музика	3.55
Ольга Затонська	1.46
Марія Затонська	5.06
Марія Мельник	2.50
Марія Сусла	2.10
Марія Пророчок	9.53
Анна Бабій	2.24
Н. Н.	2.91
Марія Терешка	3.59
Розалія Косюк	6.54
Паранька Шевчук	3.33
Явдокія Пророчок	3.46
Марія Герман	4.26
Ольга Самборська	3.94
Марія Самборська	6.31
Зофія Сербай	2.62
Марія Ремінник	8.41
Марія Лаба	5.59
Марія Паньків	3.93
Анна Патрило	27.37
Анна Процишин	1.21
Франя Кришталович	7.74
Стефанія Матвіїв	7.96
Анна Слободзян	4.44
Н. Н.	1.37
Катерина Козак	5.11
Н. Н.	21
Анна Янчишин	9.94
Анастазія Богданович	18.90
Пані Модь	8.82
Ірина Дреско	1.76
Генька Познанська	3.87
Зофія Леміщка	6.50
Варвара Свірська	2.66
Юлія Кушнір	12.78
Н. Н.	2.23
Анна Заяць	5.24
Оленка Чорний	5.25
Пані Чагарин	14.09
Анна Стриґ	3.95
Анна Брикович	6.02
Клементина Градюк	11.12
Пані Кінаш	7.57
Французький священник	5.00

КОМІТЕТ:
С. Леміщка, предс.
А. Харук, касієр.
Т. Турецький, секр.

ПОДЯКИ

Отсим складаю сердечну подяку головним урядникам Українського Народного Союза і урядникам дотичного відділу за запомогу в сумі $50.00, які я отримав. Дай Боже, щоби Український Народний Союз зріс до 50.000 членів і взиваю всіх, котрі ще не стоять в У. Н. Союзі, щоби записалися і ставали в ряди У. Н. Союза, бо в лучности сила і згода для добра У. Н. Союза і Українського Народу.

Михайло Біндас,
член 107 відділу
в Іст Гаммонд, Інд.

Низше підписані складаємо сердечну подяку гол. уряду У. Н. Союза за виплачення посмертного, по нашім синови, Стефан Макарик, чл. від. 85. У. Н. Союза в сумі $1000.00. І тим самим складаємо подяку XVI. Гол. Конвенції, котра его наділила була єще за життя в сумі $75.00 з фонду убогих, як на ратовання здоровля. Так само дякуємо від. 85 У. Н. Союза і єго членам, що взяли участь в похороні як і дали красний вінець для помершого від відділу.

Зосібна складаємо сердечну подяку **Вп. п. Теодорови Грицейови**, як гол. пр. У. Н. Союза за його труди, котрих він нежалував, і відвідував помершого, в часі його побуту в Джеферсон Госпиталь. Філаделфія, Па., де він пролежав через 6 місяців і заопікувався ним вже навіть при кінци його життя.

Отож ми як опечалені родичі по нашим 26-літному синови Стефанови еще раз складаємо сердечну подяку гол. Екзекутиві У. Н. Союза і членам від 85 і желаємо як найкращого розвою Організації і всім її відділам.

Теодор і Палагія Макарик, родичі.

КОНЦЕРТ МОДЕСТА МЕНЦІНСЬКОГО У ЛЬВОВІ.

Коли рік тому приїхав на нашу рідну землю наш славний земляк по кільканайцяти роках неприсутности, то по вчерашньому (1. червня б. р.) концерті можемо сказати, що приїхав до нас наш артист „аперед кільканайцяти літ.” Кільканайцять літ для співака — в додатку вагнерівського співака, це доволі значний протяг часу. Та здається в нічому зуб того часу не нарушив зовнішніх світлих голосових прикмет артиста, але навпаки збогатив внутрішні його духові прикмети. Хоча з яким щирим захопленням приймала його торік наша музикальна публика — то цьогорічний виступ нашого співака таки притьмив подекуди успіхи минулого року. Голосове розположення артиста було вчера прямо ідеальне. Задача музичного справоздавця здавалабся в такому разі доволі легкою. Безперечно приємною і відрадною є змога писати про так світлий успіх нашого земляка, але з другого боку заходить небезпека сягати до вичерпаного і так зужитого вже майже до крайної міри хоч і богатого словарця самих похвал і суперлятивів, що заведе тільки на дорогу банального переповідання того, що вже стільки разів писалося. Та для мене особисто Менцинський є співаком новим — минулого року я вперше мав змогу запізнатися з його мистецтвом, — а тим то і мої враження свіжі, не вязані споминами чи порівнаннями з минулого — і коли я натякнув на час з перед кільканайцяти літ, то тільки більше здогадуючися — чи на основі того, про що читав. І в нинішнім звіті прийдеться мені писати про Менцинського не тільки як про концертового, але і як про оперового співака — хоча я не бачив його у жадній ролі в опері. А все таки Менцинський є індівідуальністю, що і на підставі тих оперових арій з концертової естради, які мусять заступити мені справжній образ Менцинського на сцені, я можу легко вдуматися в той тип, який представляє собою Менцинський як оперовий, головно вагнерівський співак.

Воно зрозуміло, що Менцинський як оперовий співак таких духових прикмет має змогу майже реально переживати ту ролю, яку відтворює — тим то і враження ним викликувані, як читали ми зі звітів чужинецьких музичних справоздавців, стають для слухачів чи видців реальними переживаннями. Та для мене найцікавійше те, з яким почуттям стилю зуміє Менцинський погодити дві нераз такі ріжні царини як оперовий і концертовий співак. Його інтерпретація пісень це чисто, так сказатиб, сконденсовані драми мініятурних розмірів. Йогож оперові арії — хоча в них подає артист все, що повинно бути — то при тім уміє їх ще й приноровити до психіки концертового слухача. І те, що неодного першорядного концертового співака заводить на сцені — а не одного оперового артиста вяже на концертовій естраді, те не попадає в ніяку суперечність у Менцинського, але навпаки, доповняється, хоча з певними конечними і оправданими компромісами. Я вже вище зазначив, що Менцинський це артист, що в якій ролі не виступав би, то все переживає до можливих границь реально те, що відтворює. Це діється навіть там, де нераз музичний зміст даної пісні не вповні підтримує те переживання змісту слова. Через те то і появляється склонність до деякого „переяскравлювання” виразових середників, та не в злому розумінню цього слова. Менцинський стає перед твором, який має виконати, не як холодний фотограф, якого світлини хоч як вірні та все таки до певної міри мертві, а як артист маляр чи різьбар, перед якого оком хоч не втече ніяка характеристична черта відтворюваного обекту, але який в першу чергу кладе вагу на найбільш характеристичні моменти, що він їх ще сильнійше підкреслює, а часто ідеалізує. Мені здається, що булоб зайвим переходити тепер виконання поодиноких точок — кождий хиба зрозуміє, яке воно могло бути — та яке мусіло бути. Чи то були пісні українських композиторів Січинського, Ярославенка, а зокрема Лисенка, бо годі уявити собі біль зворушуючого виконання прекрасної „Думи” Лисенка — чи це були твори чужих авторів — чи був це понурий образ „Степу” Гречанінова або проймаюча, повна жаху його „Смерть” а при тім не позбавлена певної величности атмосфера битви і смерти в Мусорського „Der Feldherr”, чи навпаки знова в тогож композитора „Гопаку” — якого виразову екстраваґантність уняв Менцинський в доволі культурну форму — виявляючи однак „maximum” ритмічної пікантерії і темпераменту — чи це була глубока пісня Вольфа „Ueber Nacht,” чи безжурна пісня Гааса „Regenwetterlied”, чи мрійлива хоч слабка в музичному виразі любовна пісня P. Mania: „Wenn wir Fluegel haetten” — все те було подане у скінченій у кожному напрямі формі. А все таки, коли поплили звуки Ваґнерівської музики, зразу почулося, що це царина, в якій всевладно панує наш артист — це вже не відтворення мистецького твору а в мистецький спосіб вичарувана дійсність хоча і на концертовій естраді. — До того величезного успіху вчерашнього вечера причинився і п. Лев Туркевич в ролі акомпанятора, що пильно стежив за інтенціями співака, поконуючи нераз доволі трудні і ризиковні ситуації як технічної так і змістової натури. Виявам небувалого захоплення не було кінця, так що артист був змушений заспокоїти вимагаючу авдиторію численними надтатками. Дорогому Землякові бажаємо зі щирого серця такихже успіхів і в його дальшій артистичній дорозі по наших більших містах Галичини.

Василь Барвінський.
(„Діло”).

ЗРАЗКОВИЙ ВІЙТ.

Пишуть нам зі села Коршова, коломийського повіту, що там буяє нестримно наказний війт Дутчак, а оглядач від худоби, теж Дутчак, дотримує йому кумпанії. Війт Дутчак, непросипущий пияк, стягає безнастанно податки від псів, або придумує всякі оплати, або страшить людий за те, що підписали декларації за українською школою і вічно пе. Доходить до того, що коли Жиди виганяють його з коршми, то він переноситься до канцелярії і там запивається до упадку або з пісарником або з оглядачем. За громадську луку (толоку) постягав від селян по 30 зол. оплати і не знають що з тими грішми зробив. Там кажуть, що їх пропив. В оглядача Дутчака вся стодола забита шкірами з побитих селянських собак. За те війт Дутчак з товаришами роблять всякі можливі перешкоди та пакости читальні „Просвіти” в Коршові.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповідання).

(16)

Його пробудила сальва, яка гримнула у ярі. За нею йшли неправильні, але густі мушкетні стріли, бренькіт шабель і пекольний крик.

— Бються! — Шаравскі знов крикнув і сягнув рукою по пістолю. — Ти сидиш?!

Чалий сидів преспокійно далі, пакаючи люльку.

— Ти вдурів?!

— Ліпше зробиш, як і ти сядеш, — Чалий відповів не рухаючися. — Або й лягай. Там в низу стріляють. Кульки летять і понад яр. Як будеш стояти, то деяка може влетіти тобі в голову. Як будеш лежати, або сидіти, то кулька перелетить понад тобою.

Шаравскі сів.

— Не знати, як той бій скінчиться і чи ми тут безпечні — — замітив.

— Бій скінчиться побідою гайдамаків, бо до них пристала часть твоїх вояків... всі Українці.

— Втікаймо до двора!

— Кажу тобі, що всі твої Українці пристали до гайдамаків. І ті, що пішли пильнувати двора. Пан і пані мабуть вже повішені. Двір горить. Не бачиш, яке світло бе відтам?

Шаравскі глянув у сторону двора і задеревів. Чалий говорив правду.

— І ти тут сидиш так спокійно?

— Бо тут цілком безпечно. Ніхто не займає нас.

Пару стрілів гукнуло недалеко них.

— Втікаймо! Вже коло нас стріляють.

— Але не до нас. — Чалий відповів. — То ті мої козаки, що стоять край яру. Вони стріляють до тих твоїх вояків, що силкуються втечи горою.

— Твої козаки стріляють до моїх?

— Бо й мої козаки перекинулися до гайдамаків.

— Може й ти...

Шаравскі не докінчив, тільки з жахом глянув на Чалого, виймаючи з футерала пістолю.

— Може й я пристав до гайдамаків? Се ти хотів сказати? Я їх отаман. В низу Гнат Голий, тут Сава Чалий.

— Загибай! — Шаравскі крикнув, звертаючи пістолю до Чалого.

Чалий далі сидів на земли і відповів спокійно.

— Сховай пістолю, бо шкода пороху. Куля мене не візьме, бо я характерник.

Шаравскі випалив. Чалий розсміявся і сидів далі. Шаравскі вхопив за ручку шаблі.

— Що за чорт?! крикнув. — Чи шабля приросла до піхви?

Чалий знов розсміявся, підводячися поволи.

— На характерника, то й з піхви шабля не хоче вискочити.

— Чи все те правда, чи може тільки несмачний твій жарт? А може все те мені тільки сниться? — Шаравскі спитав.

— Все те правда, хоч для тебе гірка. Але думаю, що ти привик ще до прикрійшого.

— Не лиш прикрійше, але й таке мені ще ніколи не лучилося.

— Цілком таке, ні, але доволі прикре. На умі маю твій шлюб з твоєю жінкою і твої домашні роскоші з нею.

— Не знущайся надімною!... Я в твоїх руках. Що зі мною станеся?

— Гайдамаки вбивають всіх своїх ворогів. Але я між ними новик, отже ще не пересяк всіма їх звичками. На добавок ти мені потрібний як посол до твого ясновельможного. Пущу тебе. Розкажи вельможному про все, що ти тут бачив, чи чув від мене. Скажи йому, що він міг мати моє тіло і мою душу. Але він сам винен, чи то його заслуга, що Бог не дав мене в кігті такого чорта, як гетьман Потоцкі.

— Не второпаю.

— Але він второпає. Тільки перекажи йому мої слова, то він вже збагне мене.

— То ти справді пускаєш мене?

— Їдь з Богом.

— Як поїду без війска, то гайдамаки перебʼють мене.

— Дам тобі двох козаків. Вони проведуть тебе аж на безпечний шлях.

Шаравскі сів на свого коня і між двома козаками Чалого відїхав.

В низу в ярі затихли стріли, бренькіт і крики. Чалий зібрав своїх, що держали верх в яру і з ними зійшов у низ. Йому навстріч надійшов Гнат Голий.

— Здоров, брате, в гайдамацькім коши! — крикнув побачивши Чалого. — Я вже тоді, коли тебе бачив у Куничах, не сумнівався, що ти в панській службі не довго видержиш, що пристанеш до нас. Я тільки одного боявся. Що ти задуришся в тій Ляшці, котру в Куничах вихопив з наших рук. Деякі з моїх товаришів до нині не можуть тобі забути сего. Добре, що не мої побоювання справдилися, а моя надія. Коби так-справдилася ще одна моя надія!

— Надія вигнати з України панів?

— Очивидно. Але то кінець моїх надій. Поки що, я надіюся, що знайдеся другий Хмельницький, котрий збунтованих зединить у велику армію і нею звоює Польщу.

— Хоч би такий знайшовся, то йому не піде так гладко, як ішло Хмельницькому, бо нині вже не ті часи, — Чалий відповів.

— Час, все як час. Коби тільки були люди!

— Тож то. Коби були люди! Хмельницький, то тільки один чоловік. Богдан Хмельницький мав людий, яких тепер новий Хмельницький не дістане. Богдан мав ще людий з татарської орди, мав готове війско Запорожа, дістав реєстрових козаків, дістав богато міщан, богато шляхти. Самою чернию був би не вдіяв нічого. Тепер наше повстанне обмежається тільки на черни, на самих збігцях від панщини. Міщани, ні шляхта, хоч би тільки схлопіла, ходачкова, за нами не підуть, бо панщина не тисне їх. Самими збігцями від панщини Польщі не побеш, України не поставиш на ноги.

— За те ми маємо або будемо мати поміч там, де Хмельницький, зачинаючи повстання, не мав. Москва була проти него. Тепер вона через того Лещинського, за котрим тягнуть українні пани, буде за нами. Висше духовенство, сам митрополит Косів, не дуже радий був з повстання. Хмельницький аж грозив йому. Тепер не лиш сільські попи, але й високі церковні достойники проти Польщі. Наші, і московські. За Хмельницького Польща мала одного короля і Поляки не билися між собою, як тепер. Ся боротьба ослабляє Польщу, скріпляючи тимсамим нас.

— І я на все те числю, але можу перечислитися... Від Верлана не маєш вістий?

— Від него ні, але про него. Він вже на Запорожу.

— Вже?! — Чалий спитав здивований. — Я просто від него. Він казав мені, що рішився пристати до гайдамаків, але не казав, що се зробить зараз, таки тої самої днини. Він хиба вийшов з Шаргороду в яку годину по моїм відїзді... Мабуть не цілком вірив мені.

— Обережність ніколи не пошкодить. Коли він важився балакати тобі про таке, то хиба тоді, коли вже рушав в дорогу.

Від двора надїхали ті драгуни, котрі відстали були від гетьманського війска і котрих Чалий вислав будьто би пильнувати двора. Тепер вони вернули з кількома двірськими возами, понад верх навантаженими. Добича гайдамаків була взагалі велика. Окрім того, що вивезли з двора, дісталася їм вся збруя і муніція по побитих вояках. Скріпилися також їх сили тими вояками, що від Потоцького перейшли до них, і парубками з Малахова. Полишивши побитих в ярі, гайдамаки відійшли. Пройшли через запорожську межу і пустилися до Чорного Ліса, де Голий стояв кошем і звідки вигребувався в Браславщину.

Коли козаки, що конвоювали Шаравского, вернули, полишаючи його самого, напав його жах. Вже не гайдамаки були йому тепер страшні, але сам гетьман Потоцкі. Гетьман вислав його з двома сотнями доброго війска проти хлопів, а ті хлопи не лиш погромили його, але й самого випустили тільки з ласки. Пішов з добрим війском а вертає без одного жовніря!

— Як я покажуся гетьманови на очи, як я стану перед ним? — думав. — Він готов вбити мене! Коби дав мені виговоритися, коби вислухав до кінця, то сам признав би, що інакше не могло скінчитися, бо Чалий надув мене... Ні! Сего, що Чалий надув мене, не треба казати. Скажу, що тоді, коли я гайдамаків мав уже в мішку, наскочив на мене Чалий... Що мене самого не міг взяти, отже з конечности зробився великодушним і позволив мені відїхати... Коби тільки гетьман дав договорити до кінця. Як мені скласти реляцію, щоби не треба на вступі сказати, що війско пропало... ціле війско до лаби? На сю вість він готов, не ждучи решти, пальнути мені в лоб! Ліпше було якийсь час лишитися у Чалого, бутьто би в полоні. Звістивши Потоцького про все, що сталося, яким гінцем, мож було аж тоді, коли у гетьмана, мене перша лють, будьто би втечи від Чалого.

Шаравскі спинив коня.

— Може би справді вернути до Чалого? — подумав. — Вернути... Коби знаття, де він тепер! Шукай вітра в поли... І небезпечно. Скрізь нишпорять гайдамаки. Вони не всі такі, як Чалий. Живого не пустить жадного Ляха.

Шаравскі потис коня і рушив далі в ту саму сторону.

— А може би... гм... Може би, поки що, не доїхати до гетьманської палати?... — Може би, поступивши до власної хати, зомліти, занедужати і се, що сталося, переказати гетьманови жінкою?... Колиж бо моя хата за палатою гетьмана. Гетьман спитавби, чому я зараз не вступив до него, але поїхав далі... Він знає, що я до жінки так страшно не рвуся... Правда! По дорозі до двора хата Курчинської. Зомлію перед її хатою і впаду з коня. Вона, очивидно, возьме мене до себе. Бодай на першу хвилю. Розкажу їй в чім діло і вона побіжить до гетьмана з вісткою. Коби тільки гетьман не прислав лікаря. Зараз пізнав би, що мені нічого не хибує... Але се пусте. Головне в тім, щоби гетьман вже знав, що сталося, заки я стану перед ним з тою вістию. Бог би побив того Чалого!

Чоло Шаравского випогодилося, бо вже не сумнівався, що перший вибух гніву гетьмана не вдарить в него.

— Коби тільки хто не побачив мене в місті, та не звістив гетьмана про мій приїзд, заки Курчинській розкажу все, що треба, та заки вона причепуриться і зайде до гетьмана. І не можна би збрехати, що я саме перед хатою Курчинської зімлів і впав з коня. Я не вмію падати так штучно, щоби не розбити собі голови, або не відбити собі печінок... Треба би заїхати до неї в ночи. До рана був би час розказати їй все і навчити, як має брехати гетьманови. Коли потому піду до гетьмана і він побачить, що я здоровий легко буде пояснити йому, що через ніч я очуняв. Гм... Але як в ночи заковтаю у двері, то баба наробить крику, що до неї добираються злодії... Буде гадати... що в Немирові вже гайдамаки... Але якось се зробиться...

На улицях Немирова вже було пусто, ніч була темна. Ніхто не замітив, що в подвіре хати Курчинської вїхав їздець. Шаравскі скочив з коня, вдарив коліном в двері хати, поклався під порогом і зачав стогнати. Наймичка в пекарни ще не спала. Почула удар в двері і стони за дверми. Стривожена стала наслухувати. Під дверми стогнав хтось далі. Також почула, що кінь пирхає і бе копитами землю. Вона встала, пішла до комнати пані, нахилилася їй до уха і шепнула.

— Пані, пані!

— Що хочеш? — пані спитала сонно.

— На подвірю якийсь кінь і хтось стогне під самими дверми.

— Може Ілько не запер в стайни дверий, не припняв коня і кінь вийшов.

— Але коні не стогнуть, а хтось стогне.

— Може то Ілька живіт болить. Може вечера пошкодила йому. Забогато зїв. Мені аж лячно було дивитися, як він нині їв.

Саме в тій хвили хтось застукав у вікно. Пані всунула голову під подушку, наймичка присіла. Хтось знов застукав і промовив:

— Пані! Якесь нещастє сталося. Пан Шаравскі занедужав. Лежить під вашими дверми і стогне. Каже, що впав з коня.

— То голос Ілька, — промовила наймичка. — Мабуть також вчув і вийшов.

— Мамо! — скрикнула Зоська, пробудившися саме тоді, коли Ілько застукав. Вона чула все, що він сказав. — Чи ви, мамо, чули, що він сказав? Шаравскі недужий, лежить під нашими дверми. Мароно! Біжи до него. Винеси воду, вино, горівку, ті краплі, що мама нюхають, як зімліють. Живо!

Зоська вискочила з ліжка і стала нишпорити в домашній аптиці, щоби знайти мамині краплі. Встала й сама Курчинська. Закинула на себе, що було під рукою і з наймичкою вийшла з хати на подвіре.

— Се справді пан ротмістр! — сказала, побачивши Шаравського. — Звідки ви тут взялися о сій порі? Що з вами? Ви були в походї проти гайдамаків. Може ви ранені?

— Насамперед занесіть мене до хати і покладіть у ліжко, — Шаравскі вистогнав. — Як не вмру зараз, то розкажу.

На приказ пані Ілько і Марина взяли Шаравського під рамена й за ноги, та при помочи самої Курчинської й Зоськи занесли в хату і поклали на ліжко. Зосьчине було найблизше, отже поклали на Зосьчине. Ілько пішов коня завести до стайні, Марина вернула до пекарні спати. Над Шаравским станула Курчинська з чаркою в руці.

— Пийте! — сказала, подаючи йому чарку. — Ти, Зоська, піднеси голову пана ротмістра, щоби міг випити... щоби не виллялося на подушки.

Дівчині не треба було сего повторяти. Прискочила до недужого і дрожачі руки всунула під його голову, силкуючися піднести її в гору.

— Що се? — Шаравскі спитав, позираючи на чарку.

— То чудотворний бальсам, — Курчинська відповіла. — Я купила його у Вірмен, що тогід були тут в дорозі до Варшави. Помагає на ріжні недуги. На серце найліпша медицина, яку знаю. Мені все помагає. Випийте всьо нараз, а полекшає вам.

— Випийте самі! — Шаравскі воркнув. — Я не Вірменин, щоби заливатися вірменськими помиями. Дайте мені кватирку оквитки!

— Ви вдуріли? Кажу вам, випийте се, що даю.

— Ох, ох! — Шаравскі застогнав. — Мені гірше робиться від самого запаху сеї медицини. Вона заносить якоюсь холєрою, якимсь повітрем. Давить мене.

— Може то тільки бабська медицина? — замітила Зоська. — Може мужчині вона справді шкодить? Дайте, мамо, оковиту. Пан ротмістр мабуть знає, що йому шкодить, а що добре робить.

(Дальше буде).

МОГИЛИ ВЕЛИКИХ УКРАЇНЦІВ.

Могила Т. Шевченка біля Канева над Дніпром, що від смерти Великого Кобзаря до наших днів є місцем паломництва широких мас українського народу, прийшла в повне запустіння, як це сконстатував завідуючий Губпросвітою Київщини, Левицький, повернувши з інспекційної подорожі по Київщині. Не зважаючи на те, що на упорядкування могили були відпущені гроші, робота ця чомусь не зроблена. В хаті, коло могили, нема жадної книжки. Нарада при Губпросвіті, на якій Левицький реферував про становище могили, порішила в трьохдневний термін зясувати справу з бужетом на утримання могили Шевченка й уложити плян культурного обслугування могили, з огляду на численних одвідувачів її.

Але справа з могилою другого великого Українця, Панька Куліша, ще гірша. В одній московській часописи находимо телеграму з Чернигова, що могила Куліша в Борзенщині цілком зрівнана з землею і сліду ніякого нема, що там поховано одного з визволителів України.

Правляча група на Україні, стараючися дуже про память своїх партаймавів будуючи їм памятники й називаючи їх іменами ріжні міста, заводи, вулиці ще за життя, не ждучи, що про їх заслуги перед Україною скаже історія і не рахуючися з національними почуваннями українського народу, моглаб звернути більшу увагу хоч би на ті могили, в святости яких для кожного Українця і кожної культурної людини не може бути сумніву.

Агафангел Кримський.

ВЧОРА БАЛАКАВ ОРАТОР.

Вчора балакав оратор.
Тема: „Потреби людей"...
Воля... братерство і рівність...
Тисячі гарних ідей...

— Стійте! — кажу. — А народність?
Це вам згадати не тра?
—„Ат! Що-ж такеє народність?
Слово! порожня мара!"

Тупо я глянув на мовця...
Ех, сотворіння дурне!
Смієш ти звати марою.
Силу, що нищить мене?...

В жертву для неї спалив я
Щире кохання своє.
Біль по розбитому щасті
Дихать мені не дає.

Глянь: не стара ще людина;
Весь я — руїна стара!
Весь я зігнувся, посивів!...
Мае це бути „мара"?!

Буть національність марою —
Зжерти мене не могла-б!...
Ні! Це гнітуча потреба,
І перед нею я — раб.

Можу ярмом її звати,
Можу її проклинать,
Але й прокляту народність
Не перестану кохать!

НОВИЙ СКЛАД ПРЕЗИДІЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ.

На 1-ій сесії Всеукр. Центр. Виконавчого Комітету, що відбулась 10. травня, 1925, вибрано нову Президію Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету, що складається з отсих осіб:

На голову Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету вибрано Григорія Івановича Петровського — робітника.

На секретаря Афанасія Івановича Буценка — робітника.

Члени президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету:

Федір Якович Угаров. — робітник, голова Всеукраїнської Ради Професійних Спілок.

Михайло Федорович Володимирський — інтелігент, голова Української Державної Плянової Комісії і секретар Центрального Комітету Комуністичної Партії більшовиків України.

Олександер Якович Шумський — службовець, Народній Комісар Освіти.

Іван Лазарович Булат — робітник, — заступник голови Ради Народніх Комісарів.

Володимир Петрович Затонський — інтелігент, член Революційної військової Ради Української Військової Округи.

Яків Григорович Совцов — робітник, голова Центрального Комітету Спілки Металістів.

Лазар Мусійович Каганович — робітник, головний секретар Центрального Комітету Комуністичної Партії більшовиків України.

Микола Олексієвич Скрипник — інтелігент, Народній Комісар Юстиції і Прокурор Республики.

Василь Васильович Поляков — робітник.

Іван Андрієвич Мусульбас — робітник, член Президії і Завідувач Організаційним Відділом Всеукраїнської Ради Професійних Спілок.

Олександер Григорович Шліхтер — інтелігент, уповажнений Народнього Комісаріяту Закордонних справ при Уряді Української Соціялістичної Радянської Республики.

Іван Дмитрович Гаврилін — робітник, заступник Голови Харківського Губернського Виконавчого Комітету.

Дмитро Захарович Лебідь — робітник, Народній Комісар Робітничо-Селянської Інспекції і голова центральної Контрольної комісії.

Лука Никонович Якуба — робітник, позапартійний, токар заводу „Електросила" Харкові.

Пучко — позапартійний селянин Київської губернії, Черкаської округи.

РАДА НАРОДНИХ КОМІСАРІВ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Голова Ради Народніх Комісарів — Влас Якович Чубар — селянин.

Заступник Голови Ради Народніх Комісарів Іван Якович Булат — робітник.

Народній Комісар Внутрішніх Справ і Голова Державного Політичного Управління Всеволод Аполонович Балицький — інтелігент.

Народній Комісар Юстиції Микола Олексієвич Скрипник — інтелігент.

Народній Комісар Земельних Справ Яким Минович Дудник — службовець.

Народній Комісар Освіти Олександер Якович Шумський, — службовець.

Народній Комісар Фінансів Степан Матвійович Кузнецов, — робітник.

Голова Всеукраїнської Ради Народного Господарства Константин Гордієвич — робітник.

Командувач військами Української Військової Округи Олександр Ілліч Єгоров — робітник.

Уповноважений Народнього Комісаріяту Почти і Телеграфу К. М. Синьків — селянин.

Уповноважений Народнього Комісаріяту Зовнішної Торговлі Олександр Иосипович Золотарів — інтелігент.

Уповноважений Народнього Комісаріяту Шляхів — Іван Олександрович Олександров.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

О. Айталь Ковальський, парох Новосілок гост. і рудецький декан, помер дня 21. травня 1925 р. скоропостижно в Перемишлі. Похорон відбувся в Новосілках 25. травня ц. р. при участи понад двайцяти священиків зі самбірського, дрогобицького і рудецького повітів та кількатисячного здвигу народа без ріжниці народности і віри, представників влади і лат. клеру. Бл. п. А. Ковальський відзначався незвичайними чеснотами і тому нагла смерть у цукорні в Перемишлі викликала загальний жаль серед населення. О. А. Ковальський, син знаного політика о. Тита Ковальського (посла з б. посольства до краєвого сойму) родився 1862 р. Кінчив академічну гімназію у Львові разом з бл. п. Й. Фолисом. По укінченні богословських наук у Відні став 1886 р. сотрудником у Куликові і тут впав жертвою інтриг лат. пароха, знаного польського -політика кс. Стояловського проти гр.-кат. пароха о. Децикевича, бо просидів якийсь час в тюрмі та був судом увільнений від вини і кари. В 1892 р. став парохом в Новосілках гост. і на тій лихій під матеріяльним оглядом парохії видержав аж до смерти. Його свого бл. п. епископ Чехович нераз хотів дати йому кращу парохію, однак покійний не бажав дістати кращого місця по протекції. Коли покійний став у 1908 р. деканом, уважав своїм обовязком заінтересуватися і справами повіту. Був це щирий Українець, горячий патріот, який щиро відчував горе і кривду свого народу і напасти його противників, та старався всіми силами ту народню нужду та горе злагіднити. Покійний в часі австрійсько-російської війни зазнав богато прикростей від Мадярів, був примушений виїздити до Чехословаччини, а в часі польсько-української війни гостював у польській тюрмі в таборі у Пикуличах. Вічна йому память.

Іван Часан, гімназійний професор у Стрию помер дня 2. травня ц. р. в 36 році життя. Вічна йому память.

Др. Данило Насада судя повітовий в Микулинцях. Дня 1. червня помер несподівано загально-поважаний громадянин, совісний народний робітник і щирий патріот д-р Насада. Вістка про смерть зробила на український громаду пригноблююче враження, бо кілька день перед тим працював Покійний, як режисер місцевого драматичного гуртка. Бл. п. д-р Насада, як справедливий суддя, щирий і солідний працівник, людина високої освіти, зєднав собі симпатії не тільки серед Українців але й серед Жидів та Поляків.

Помер д-р Насада на запалення легенів по чотирох днях недуги. Слабе серце не видержало. Покійний був діяльним членом місцевих товариств, читальні „Просвіти" і У. П. Т. Був добродієм „Рідної Школи". Працював щиро всюди, де судилось йому перебувати. Родився він 24. XII. 1882 р. в с. Негівцях пов. Калуш. Як суддя був перенесений з Галича до Микулинець. Невдовзі мав бути заіменований окружним суддею у Тернополі. Похорони перемінилися в величаву маніфестацію. На похорони прибули делєґації всіх місцевих українських товариств і державних установ. Прибуло дві делєґації з Тернополя від філії „Просвіти" і від У. П. Т. Похоронний провід обняв місцевий парох о. сов. Е. Король в асисті слідуючих священиків, о. Клима Слюзаря зі Сущина, о. Е. Лопатинського з Прошови, о. А. Онуферка з Козівки, о. К. Бачинського з Мишкович, о. сов. Мих. Світенького з Ладичина, о. Б. Цурковського з Лошнева, о. Мандичевського з Налужа, о. Миколи Декайла зі Струсова і о. Макарчука, рим.-кат. адміністратора з Микулинець. Похорон випав величаво. На чолі похорону співав місцевий хор і грала тамошня орхестра. Покійного пращали від чит. „Просвіти" в Микулинцях, від філії „Просвіти" в Тернополі, від У. П. Т. та від судового повіту в Микулинцях. Тіло покійника поховано у мурованому гробівці, який уфундувала читальня „Просвіти". В. Й. П.

Михайло Бень, хорунжий 5. бригади УГА. помер трагічною смертю втопившися далеко від своїх у ставі ратуючи шкільну дітвору в часі прогульки. Покійний покінчив учительський семінар у Сокалі з відзначенням. По війні та по таборах у Тухолі мусів шукати посади аж у пулавському повіті. Там переправлявся перед кількома днями разом із дітворою через став, на винайманному човні, впав жертвою свого фаху. Ось човно почало потопати на середині ставу разом з дітворою. Покійний кинувся ратувати дітий, в яких 14-ро виратував а чотирнайцятеро погибло разом з ним у ставі. В. Й. П.!

ДОКИ НЕ ЗГИНЕ ТВОЯ ВІДВАГА, НЕ ЗГИНЕШ І ТИ.

Він не знав, що він се в силі зробити, він не був певен, що він виграє борбу, він чув насмішки й бачив усмішки недовірчивости, але вони не здержували його — він вірив у себе й ішов вперед.

Се чоловік, що не був вдоволений світлом свічки й шукав досі, доки не удосконалив лямпи, коли-ж мав вже лямпу, йому забажалось ще більше світла, і це бажання не покинуло його доти, доки він не відкрив газу. Але й газ не мав досить переконуючої сили для нього й так він увязнив електрику.

Його не хвалив ніхто з початку — чоловіка, який щось починає, ніхто не хвалить. Одна з найбільших кар для тих, що стоять висше сірої маси, є заїла зависть і їдкий скептицизм „маленьких людий". Але саме очерення та зимна рука не в силі охолодити правдивого побідного пориву.

Як хочеш, щоби з тобою ніжнились і радісно тебе витали, — як шукаєш потакувань, похвали й заохоти, а не маєш на стілько витревалости, щоби стояти сильно при своїх амбіціях і боротись за їх, доки їх не осягнеш, так ти віриш у пусті сни.

Цілком инша річ вірити в теорії, а цілком инша вірити в себе. Здібність є тільки половиною побіди; другою половиною є відвага. Дорога до лаврового гаю веде по стіні скали. Є там о стілько місця, щоб заледви триматися пушками пальців. Колиж не хочеш наражуватися на небезпеки, так ти не варта дійти на верх гори.

Був час, коли сила була рішаюча для чиєїсь величности — коли найсильнійша рука й найдовший віддих робили начальником, але турнеї вже більше не рішають о чийсь перевазі. Через богато-богато століть найбільші труси були найбільшими, найвизначнійшими людьми. Той сам інстинкт, що велів їм махати булавами над фізично слабшими, не пережився ще й нині. Вони ніколи не розуміли й не розуміють твоїх мрій і не думай, щоби вони інтересувались ними. Вони мусять дотикатися річий, чути їх, бачити їх, змірити їх; всі їх змисли є фізичні, а коли вони побачуть, що ти стоїш висше їх, вони не признають тобі місця, що тобі належиться.

Будеш примушений заплатити за це, що жадати-меш більше, мати-меш більше, або тішитись-меш більшим значінням. Вони всякими силами старатись-муть перешкодити тобі, загородити тобі дорогу, або стримати тебе, доки ти не здобудеш на стілько сили, щоби вирватись геть із товпи.

Найбільше терпіти-меш тоді, коли здобудеш найменше — найбільше довіря в свої сили потребувати-меш тоді, коли найбільше сумніватися-меш у свої сили.

В темноті будь відважний і впертий-витривалий в стремлінню до цілі. Тоді не треба ні майна, ні становища. Брак чогось витворює жадобу здобути се. Селянські хати виховали більше великанів, як середнозаможні доми. Людина, що походить з низів суспільства, має спадок, якому нема ціни. Вона знає, що хто вертає назад до низів, цей завсіди має нагоду вибитися на перед; вона знає, що бідність не може зруйнувати, тільки спинити, так вона може більше ризикувати й меньше боятися, як ті, яких з самого початку поставлено на середні щаблі суспільної драбини, яких уява говорить їм, що втрата гроший є втрата всього.

Іди витривало вперед — не марнуй свого часу й не роби собі нічого, як тебе картають; користай з усього, що до тебе належить і не будь тхором. Коли твоя відвага тебе опустить, погиб і ти з нею. Коли-ж вона жие, живеш і ти.

Ол. Галичанка.

РУХЛЯ.

Якось ще перед війною дали з повіту знати, аби з кождого села вислали одну „бабу" до Львова на науку.

Заповіли це в громаді, радяться люди, кого-би то найліпше вислати? Зголошуються всілякі баби: то Семеніха зпід ліса, то Василиха, давна дячиха, ба тота, ба друга — але кождій щось бракує; тота стара, тамта неписьменна, инча любить напитися, — не знають люди, що робити.

Аж переказує Данилова Варвара: Я би поїхала. От такої треба було! Вдовиця лиш з одною дитиною, і молода і твереза, а така, що хоть гармати нею котити, не то діти відбирай.

Ще й письменна і нумера знає, бо її попові панни навчили, як у них служила. Від того часу, як який адвокат, з книжкою до церкви ходить.

Вислали Варвару. Ну, кажуть, тіштеся баби, вже тепер по вченому буде баба діти приносити.

Поїхала. Була там на практиці в шпиталі два чи три місяці, може й більше, вже не знати, аже вернула в село така вчена та гонорна, що крий Боже! Поскидала з себе геть усе наше, ні опинки, ні сорочки на ній мереженої, вивбиралася у спідницю, затягла кабатину, почерез плече закинула велику фустку, як жидівка на шабас, і на голові фустина завязана не по модному й під бородою по жидівськи. Сміх з себе зробила, чисто Гершкова Рухля. Навіть у неї звідкись жидівський ніс узявся, подібний до Рухлиного.

Бігає наша баба по селу з кошичком в руках, видзвонюе фляшочками, виглядає, хтоби її закликав, а ту як на біду нікому не треба.

Перша наважилася богачка Іваниха з Горбика.

Відобрали дитину файно, по львівськи, несуть до хресту.

Приходять до попа, ліп щось трудний, відпочиває, треба в ґанку підождати. Посідали куми на лавицю, балакають з тиха, а баба бігає з дитиною по сінях, бо щось розкричалося.

Увійшов паламар за ключами до кухні, попадя якраз колачі в піч саджала. Зазирнула до сіний.

— А то каже, Михайле, у сінях чи не Гершкова Рухля за чимсь прибігла?

— Та де, каже паламар, таже то наша Варвара така зі Львова приїхала.

Лиш він то сказав, а Варвара в хату.

— Цалуе рончкі наше імосьці; може-би з ласки свої дитинці трошки млічка дали, бо дуже розкричалася.

Попадя видивилася на бабу, дала молока тай лише плечима здвигнула.

Вийшов пан-отець а наша баба й до них: цалуе рончкі єгомосьця.

А пан-отець, не знати, чи не чули, чи лиш так удали, досить що відповіли як звичайно:

Слава на віки Богу.

Межи кумами була й Варварина сестра Васюта. Питае її попадя:

— Що таке вашій Варварі сталося? Таж вона вже й звичатися по християнськи забула! Десь люди, як підуть до великого міста, то розуму наберуть, а вона й свій загубила...

Приповіла то Васюта Варварі — й вона страх завстидалася! Тай люди десь зачули, Рухлею зачали дратувати. Не довго тоті жидівські сукні на собі носила. В неділю загорнула знов опинку, кожушину, вивязала рантух по-господарськи, взяла двоє курят під паху тай до імосьці. Цілуе попадю в обі руки:

— Най імосьць не гніваються, тай пан-отця перепросять, бо мені самій встидно. Я бігме не знала, що то таке паскудне слово. Казали матечки в шпиталі, тай я говорила. Там ще й сміялися з мене, що не знаю, як з людьми витатися. То я дурна взяла й послухала. Я бігме не знала, що то значить.

Що попадя каже, що то нічо злого, лиш що нам Українцям не ялося так говорити — але баба в одно: не гнівайтеся й не гнівайтеся. І цілуе в руку й курята пхае. Най, каже, імосьць возьмуть, то вже документно буду знати, що не гніваються на мене.

І хоть Варвара вже більше не покидала сільської ноші, й усі тоті убори попродала, хоть не говорила вже більше „того" слова — то все таки так стиха, поза очи — для села вона вже до кінця віку Рухлею остала.